

Otuz Üçüncü Söz'ün Yirmi Birinci Pencere'sini izah eder misiniz?

"Yirmi Birinci Pencere"

لَكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذ ["Güneş de kendisine tayin edilmiş bir yere doğru akıp gider. Bu, kudreti herşeye galip olan ve ilmi herşeyi kuşatan Allah'ın takdiridir." (Yâsin, 36/38)].

"Şu kâinatın lâmbası olan güneş, Kâinat Sâniinin vücuduna ve vahdâniyetine güneş gibi parlak ve nuranî bir penceredir."

"Evet, manzume-i şemsiye denilen, küremizle beraber on iki seyyare, cirmleri küçüklük büyüklük itibarıyla pek çok muhtelif ve mevkileri uzaklık yakınlık noktasında pek çok mütefavit ve sür'at-i hareketleri çok mütenevvi olduğu halde, kemâl-i intizam ve hikmetle ve kemâl-i mizanla ve bir saniye kadar şaşırmayarak hareketleri ve deveranları ve güneş ile, cazibe kanunu tabir edilen bir kanunu İlâhî ile bağlanmaları, yani onlar imamlarına iktidâları, büyük bir mikyasta bir azamet-i kudret-i ilâhiyeyi ve vahdâniyet-i Rabbâniyeyi gösterir. Çünkü o câmid cirmleri, o şuursuz büyük kütleleri nihayet derecede intizam ve mizan-ı hikmet içinde, muhtelif şekillerde ve muhtelif mesafelerde ve muhtelif hareketlerde döndürmek, istihdam etmek, ne derece bir kudreti ve bir hikmeti ispat ettiğini kıyas et. Bu büyük ve ağır işe zerre miktar tesadüf karışsa, öyle bir patlayış verecek ki, kâinatı dağıtacak. Çünkü, bir dakika tesadüf birisini tevkif etse, mihverinden çıkmasına sebebiyet verir, başkalarıyla müsademe etmesine yol açar. Küre-i arzdan bin defa büyük cirmlerle müsademenin ne derece dehşetli olduğunu kıyas edebilirsin."

"Manzume-i şemsiyenin, yani şemsin me'mumları ve meyveleri olan on iki seyyarenin acaibini ilm-i muhit-i İlâhîye havale edip, yalnız gözümüzün önünde, seyyaremiz bulunan arza bakıyoruz. Görüyoruz ki, bu seyyaremiz, bir azamet-i şevket-i Rububiyeti ve haşmet-i saltanat-ı Ulûhiyeti ve kemâl-i rahmet ve hikmeti gösterir bir surette, güneşin etrafında, emr-i Rabbânî ile, Birinci Mektupta beyan edildiği gibi, pek büyük bir hizmet için bir uzun seyir ve seyahat ona ettiriliyor. Bir sefine-i Rabbâniye olarak, acaib-i masnuat-ı İlâhiye ile doldurulmuş ve zîşuur ibâdullaha seyrangâh gibi bir mesken-i seyyar vaziyeti verilmiş. Ve evkat ve hesabı bildirecek saat akrebi gibi, kamer dahi dakik hesaplarla, azîm

hikmetlerle ona takılmış ve o kamere başka menzillerde ayrı seyir ve seyahat verilmiş."

"İşte, bu mübarek seyyaremizin şu halleri, küre-i arz kuvvetinde bir şehadetle bir Kadîr-i Mutlakın vücub-u vücudunu ve vahdetini ispat eder. Madem şu seyyaremiz böyledir. Manzume-i şemsiyeyi ona kıyas edebilirsin. Hem şemse, kendi mihverî üstünde, cazibe denilen mânevî ipleri yumak yaptırmak için dolap ve çıkırık hükmünde olan güneşi, bir Kadîr-i Zülcelâlin emriyle döndürüp, o seyyârâtı o mânevî iplerle bağlayıp tanzim etmek ve güneşi bütün seyyârâtı ile, saniyede beş saatlik bir mesafeyi kestirecek kadar bir sür'atle, bir tahmine göre Herkül Burcu tarafına veya Şemsü'ş-Şumus cânibine sevk etmek, elbette, Ezel ve Ebed Sultanı olan Zât-ı Zülcelâlin kudretiyle ve emriyledir. Güya, haşmet-i rububiyetini göstermek için, bu emirber neferleri hükmünde olan manzume-i şemsiye ordusu ile bir manevra yaptırır."

"Ey kozmoğrafyacı efendi! Hangi tesadüf bu işlere karışabilir? Hangi esbabın eli buna ulaşabilir? Hangi kuvvet buna yanaşabilir? Haydi, sen söyle. Hiç böyle bir Sultan-ı Zülcelâl, aczini gösterip mülküne başkasını karıştırır mı? Bahusus kâinatın meyvesi, neticesi, gayesi, hülâsası olan zîhayatları başka ellere verir mi? Başkasını müdahale ettirir mi? Bahusus o meyvelerin en câmii ve o neticelerin en mükemmeli ve zeminin halifesi ve o Sultanın âyinedar bir misafiri olan insanları başıboş bırakır mı? Ve onları tabiata ve tesadüfe havale edip haşmet-i saltanatını hiçe indirir mi? Kemâl-i hikmetini sukut ettirir mi?"(1)

Allah'ın her bir isminin kainat sahnesinde tecelli dairesi vardır. Bu dairede bir isim hakim ve galiptir, diğer isimler ise bu ismin emrinde ve gölgesinde hizmet ve tecelli ederler.

Mesela; sema bir dairedir, bu dairede reis; Allah'ın **Celal** ismidir. Dev galaksilerin sapan taşı gibi çevrilmesi ve zerrece yörüngesinden sapmaması; Allah'ın sonsuz azamet ve kibriyasını muhtevi olan Celal ismini kör olana bile gösterir. Bu sema dairesinde diğer isimler Celal isminin komutasında ve gölgesinde tecelli ederler.

Yine bir çiçeğe veya çiçek tarlasına nazar ettiğimiz zaman, oradaki ince sanatlar ve güzel kokular ve estetik işlemler; Allah'ın **Cemal** isminin manasını zahiren ve galiben gösterir. Bu çiçek dairesinde de, Allah'ın Cemal ismi reistir, diğer isimler bu ismin komutasında ve gölgesinde işlerler. Bunun gibi kainatta ve mevcudatta her ismin kendisini izhar edip gösterdiği daireler vardır.

İşte bu pencerede, sema dairesinde tecelli eden isimlerin mana ve hikmetleri gösterilerek Allah'ın varlığı, birliği ve isimleri ispat ediliyor. Evet sayısız ve çok büyük küre ve gezegenleri mükemmel ve milimetrik bir hesap üzerine döndürmek ve zerre miktar saptırmadan, milyonlarca yıl bunu aralıksız bir şekilde yapmak, ancak sonsuz bir kudretin işi olabilir, kör ve sağır tabiatın böyle muazzam işleri yapması imkan dahilinde değildir.

Sema dairesi öyle geniştir ki, iki ucunun arasını rakamlar ifade edemiyor. Böyle bir semanın bir ucuna hükmeden bir Zâtın diğer ucuna hükmetmesi ancak sonsuz kudret ve ilimle mümkündür.

Kainatın içinde bir cüz olan tabiatın veya sebeplerin, kainatı tedbir ve idare etmesi gerçekten akıl dışı bir safesatadır. Böyle azametli ve büyük bir kainatı tedbir ve idare edecek Zâtın, kainattan kat be kat büyük olması gerekir. Allah'ın Zâtı ve sıfatları ezeli ve ebedi olduğu için, kainat onun yanında bir sinek ve nokta gibi kalıyor. Öyle ise Allah'ın kainatı tedbir ve idare etmesi gayet makul ve münasıptır ve basittir.

Durum, sebepler noktasından aksinedir. Yani sebepler kainatın yanında nokta gibi kalıyor, noktanın kainatı tedbir ve idare etmesi hakikaten müthiş bir cehalet ve demagojidir. Sema dairesinde tevhit bütün haşmeti ile parlıyor.

(1) bk. [Sözler, Otuz Üçüncü Söz, Yirmi Birinci pencere.](#)